

можна забезпечити захист дрібних інвесторів. За допомогою введення цих заходів можна покращити діяльність учасників ринку, це у свою чергу покращить динамічний розвиток українського фондового ринку.

#### **Список використаних джерел:**

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/>
2. Арутюнян С.С. Навчальний посібник «Фінансовий ринок» за заг.ред. Арутюнян С.С. /Арутюнян С. С., Добриніна Л.В. та інші/ Київська обл., Обухів, мкрн. Сосновий, 2: Вид-во «Друкарник», 2018 - С.484
3. Добриніна Л.В. Реформування фондового ринку України в сучасних умовах // Стабілізація фінансово-економічної системи України: новітні моделі та перспективи розвитку/ [За заг. ред. О.М. Гончаренко, О.С. Світличної]. – Одеса: Атлант, 2017. – 42-62с.
4. Шишпанова Н.О. Фінансовий ринок: сучасний стан, проблеми на перспективи розвитку. / Н.О. Шишпанова, А.О. Іванов // Електронне наукове видання з економічних наук «ModernEconomics», №1 (2017). – С.66-72.

**УДК 336.734**

***Шинкаренко Р.В.,***

*к. е. н., доцент,*

***Свистун Л.А.,***

*к. е. н., доцент,*

***Бережецька Т.О.,***

*Магістрант*

*Національний університет*

*«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

### **Вплив фінансової поведінки домогосподарств на діяльність ломбардів в Україні**

У сучасній економіці України, яка повинна мати соціальну орієнтацію з урахуванням економічних законів ринку, спостерігається вкрай велика

диференціація доходів домогосподарств та високий ступінь розшарування населення. Це призводить до загострення як економічної, так і соціальної напруги в українському суспільстві, до зниження активності більшої частини населення країни та до виникнення складної та суперечливої за змістом фінансової поведінки домогосподарств [1].

Для ефективної реалізації фінансового потенціалу домогосподарств необхідно врахувати складну систему відносин між домогосподарством та іншими суб'єктами ринків, такими як ринок праці, фінансовий ринок, ринок фінансових послуг, ринок капіталів, ринок товарів, а також державними та суспільними інститутами.

Використання теорії поведінкових фінансів на практиці дозволяє не тільки оцінити і спрогнозувати фінансові переваги учасників ринку, а й дозволяє в підсумку прогнозувати тенденції розвитку фінансових і грошових систем [2].

Найвідомішими представниками цієї течії фінансів вважаються Д. Аріелі, М. Вебер, Д. Канеман, К. Санстейн, В. Сміт, Р. Тейлер, Д. Шірек, А. Шлейфер. Науковий доробок біхевіористів був відзначений у 2002 р., коли Д. Канеману та В. Сміту за дослідження особливостей поведінки індивідів у процесі прийняття економічних рішень в умовах невизначеності була присвоєна Нобелівська премія з економіки. Д. Канеман разом із А. Тверські обґрунтували так звану перспективну теорію (prospect theory), яка позначається також як нова теорія очікувань або теорія вибору.

Одним із постулатів цієї теорії є те, що індивіди є більш чутливими до втрат, ніж до вигравів. Це означає, що для економічних суб'єктів важливіше уникнення збитків, ніж отримання прибутків. Саме тому суб'єкти господарювання більше енергії та інвестицій спрямовують із метою недопущення збитків, а не отримання прибутків. Окрім цього, індивіди готові нести набагато вищі ризики для збереження ситуації (status quo) порівняно з ризиками, пов'язаними з її зміною [3].

Є. Є. Бикова та Є. В. Чепрасов визначають, що фінансова поведінка є проекцією сукупності фінансових стратегій, які реалізуються домогосподарством

[4, 5]. Колектив авторів трактує фінансову поведінку як «... систему (соціальних) дій, вчинків індивідів і соціальних груп на фінансовому ринку з використання наявних грошових ресурсів з метою отримання максимального прибутку» [6, с. 235]. У цих визначеннях мова йдеться про діяльність, пов'язану із функціонуванням фінансових ринків і стратегій інвестування існуючих активів, грошових коштів.

Тому актуальним є дослідження впливу фінансової поведінки домогосподарств на фінансовий ринок, зокрема на діяльність ломбардів.

На теперішній час через фінансово-економічні та військово-політичні чинники реальний і фінансовий сектори національної економіки демонструють негативні тенденції розвитку, рівень реальних доходів населення катастрофічно падає. Але в умовах кризи попит на послуги ломбардів постійно зростає, що сприяє збільшенню кількості даних суб'єктів на ринку. Про це свідчать дані звітів Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [8].

Основним видом діяльності ломбардів як учасників ринку фінансових послуг є надання миттєвих і короткострокових позик на власний ризик під заставу майна споживачів цих послуг. Фінансові послуги ломбардів є одними з найпростіших і найзручніших видів кредитування населення. Надаючи короткострокові готівкові кредити, ломбарди тим самим задовольняють нагальні потреби фізичних осіб у коштах на певний термін, сприяючи підвищенню їх платоспроможності.

Серед факторів, які вплинули на фінансову поведінку домогосподарств, можна виокремити такі:

- 1) негативні явища у фінансово-економічному секторі економіки;
- 2) складна військово-політична ситуація країни;
- 3) падіння рівня реальних доходів населення;
- 4) масове банкрутство банків;
- 5) підвищення вимог до одержання кредитів в банках;

б) швидкість надання позики ломбардами та лояльність до позичальника

Отже, зростання попиту населення на послуги ломбардів пояснюється в першу чергу погіршенням соціальних показників. Тому ломбарди виконують важливу функцію в умовах економічних змін негативного характеру в країні або в житті окремої людини. Так як послуги ломбардів орієнтовані на оперативну фінансову підтримку фізичних осіб, які відчувають тимчасові соціальні труднощі.

### Список використаних джерел:

1. Ковтун О. А. Фінансова поведінка домогосподарств: сутність, структура та класифікація//«Бізнесінформ», Харків, 2013 - №9 – С. 280 - 286.
2. Кужелєв М.О. Біхевіористичні фінанси як чинник розвитку національної грошової системи: глобалізаційний аспект // Матеріали науково-практичної конференції «Проблеми розвитку потенціалу підприємства в глобальних економічних умовах». – К.: НАУ, 2018. – 260 с.
3. Kahneman D., Tversky A. Prospecttheory: Ananalysis of decision under risk // Econometrica. — 1979. — № 47 (2). — P. 263—291.
4. Быкова Е. Е. Характеристика инвестиционных стратегий поведения домашних хозяйств / Е. Е. Быкова // Финансы. – 2008. – № 4. –С. 91 – 95.
5. Чепрасов Е. В. Трансформация финансового поведения домашнего хозяйства :автореф. дис... канд. экон. наук: 08.00.10 / Е. В. Чепрасов. – Волгоград, 2006. – 25 с.
6. Экономическая социология [текст] ; [под ред. В. И. Верховина]. – М. : Изд-во «ИМТ», 1998. – 446 с.
8. Інформація про стан і розвиток фінансових компаній, лізингодавців та ломбардів України.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу:[https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/Lomb/lombard\\_2018.pdf](https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/Lomb/lombard_2018.pdf)
9. Завора Т.М., Бережецька Т.О.Передумови активізації ломбардної діяльності в Україні // Міжнародний форум «Актуальні проблеми та перспективи розвитку національного господарства в умовах глобальної нестабільності». – 2019. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kdu.edu.ua>